

วารสารวิชาการ อุตสาหกรรมศึกษา

URL : <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/jindedu/issue/archive>

วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา (ISSN: 1905-9450)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2564

การเสริมสร้าง Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพโดยกิจกรรมกลุ่ม

วีระศักดิ์ จงไกรจักร, สกล วรเจริญศรี และ พชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์*

สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

*Corresponding author e-mail: superpeay@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษา Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ และ (2) เปรียบเทียบ Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมกลุ่ม กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา Soft skills คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ประกอบการและนักวิชาการ จำนวน 6 คน นักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส จำนวน 120 คน และกลุ่มตัวอย่างสำหรับเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเสริมสร้าง Soft skills สำหรับนักเรียนสายอาชีพ จำนวน 12 คน จากการคัดเลือกแบบเจาะจง จากกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา Soft skills โดยมีคะแนน Soft skills ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 และสนใจเข้าร่วมกิจกรรม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม Soft skills ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84 และโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเสริมสร้าง Soft skills สำหรับนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส ได้ค่าความสอดคล้องของกิจกรรมเท่ากับ 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t แบบไม่เป็นอิสระจากกัน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส มีคะแนน Soft skills โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M=3.91$) เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ ด้านงานแบบมืออาชีพอยู่ในระดับมาก ($M=4.11$) ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลอยู่ในระดับมาก ($M=3.95$) ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการแก้ไขปัญหาอยู่ในระดับมาก ($M=3.91$) ด้านการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมาก ($M=3.85$) และด้านการสื่อสารอยู่ในระดับมาก ($M=3.73$) ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบ Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส พบว่า หลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มของกลุ่มตัวอย่างมีคะแนน Soft skills สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถเสริมสร้าง Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพได้

คำสำคัญ : Soft skills, นักเรียนสายอาชีพ, กิจกรรมกลุ่ม

ENHANCEMENT OF SOFT SKILLS AMONG VOCATIONAL STUDENTS THROUGH GROUP ACTIVITIES

Werasak Jonggriyak, Skol Voracharoensri and Patcharaporn Srisawat*

Guidance Psychology,

Faculty of Education Srinakharinwirot University

*Corresponding author e-mail: superpeay@gmail.com

Abstract

The purposes of this research are as follows: (1) to study the soft skills of vocational students; and (2) to compare the soft skills of vocational students before and after receiving group activities. The target group used in the study of Soft skills were a total of 6 the informant group are entrepreneurs and academics 120 vocational students at Pradabos School, and a sample group for participating in soft skills enhancement group activities for 12 vocational students selected by purposive sampling from the target groups, which received the least points and volunteered for the research. The instruments included a soft skills questionnaire with a reliability of .84 and the soft skills enhancement group activity programs for vocational students with an Index of Consistency (IOC) of 1.00. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation and a t-test for dependent samples. The results of the study were as follows: (1) the vocational students were at a high level overall (M=3.91); with professionalism at a high level (M=4.11), interpersonal relationship at a high level (M=3.95), critical thinking for problem-solving at a high level (M=3.91), teamwork at a high level (M=3.85) and communication at a high level (3.73), respectively; (2) A comparison of the soft skills of vocational students found that after participating in group activities, the soft skills scores were significantly higher than before participating in group activities at .01, indicating that the group activities that could enhance the soft skills of vocational students.

Keywords : Soft skills, Vocational students, Group activities

บทนำ

วิสัยทัศน์ประเทศไทยได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) โดยมีประเด็นสำคัญว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งจากวิสัยทัศน์ของแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบันต่อการพัฒนาประเทศไทยในหลายมิติ หนึ่งในมิติที่สำคัญคือ การพัฒนาแรงงานวิชาชีพซึ่งเป็นส่วนสำคัญยิ่งที่จะช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ในการผลิตและพัฒนากำลังคนสายอาชีพและสายอาชีวศึกษาให้เป็นแรงงานวิชาชีพที่มีคุณภาพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้นำแนวทางของการพัฒนาประเทศ และนโยบายของรัฐบาลมากำหนดเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับอาชีวศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพของการผลิตและพัฒนากำลังคน ทั้งในระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี ให้สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตามในการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพกำลังคนสายอาชีพ และการพัฒนานักเรียนนักศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับคุณวุฒิประเภทวิชาและสาขาวิชาครอบคลุมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักและสมรรถนะและสมรรถนะด้านวิชาชีพ รวมทั้งประยุกต์ความรู้สู่อาชีพ ซึ่งการผลิตนักศึกษาอาชีวะ ควรมุ่งพัฒนาในด้าน Soft skills

จากการศึกษาของ ชโลทร โชติเกียรติเวช (2560) ได้ให้ความหมาย Soft skills ว่าหมายถึง ความสามารถเฉพาะของบุคคลในการใช้ทักษะต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในเรื่องของความฉลาดความสามารถทางอารมณ์ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นทักษะที่ช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น และสามารถทำงานประกอบอาชีพให้ก้าวหน้าได้ และแซมมี โจฮันนา โจฮัน (Zaimy Johana Johan, 2011) ได้ให้ความหมาย Soft skills ว่า เป็นความสามารถในการวางแผนภายในตนเอง ที่ เป็นความสามารถในการจัดการตนเอง รวมถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ที่นอกเหนือจากความรู้ทางวิชาการ ดังนั้นจากความหมายของ Soft skills จะเห็นได้ว่า Soft skills มีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากต่อนักเรียนสายอาชีพ ที่จะเข้าสู่การทำงาน ดังที่ เอเดเลีย คาร์สเท็นส์ (Adelia Carstens, 2016) ได้กล่าวว่าถึง ความสำคัญของ Soft skills ว่าการมีความสามารถทางเทคนิคเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอในบุคลากรปัจจุบัน นอกจากนี้นักเรียนจะต้องไม่เพียงแต่รับรู้ ว่า Soft skills สามารถเสริมสร้างอาชีพและชีวิตส่วนตัวของพวกเขา แต่จะต้องประยุกต์ใช้ทักษะเหล่านี้กับสถานการณ์ที่เหมาะสม การว่าจ้างบุคคลที่มี Soft skills เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับองค์กรที่มีประสิทธิภาพสูงเพื่อรักษาความได้เปรียบในการแข่งขัน เมื่อเศรษฐกิจจะลดตัวนายจ้างสามารถคัดเลือกการจ้างงานได้มาก ดังนั้นมันจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักเรียนที่เข้าสู่ตลาดแรงงานเพื่อที่จะรู้ว่านายจ้างกำลังมองหาอะไร นอกจากนี้พวกเขาต้องมั่นใจว่าทักษะของพวกเขาตรงกับทักษะที่นายจ้างต้องการ หากเป็นบุคคลที่ไม่มี Soft skills จะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมการทำงานซึ่งจะเป็นเรื่องยากที่จะหางานเพื่อประกอบอาชีพของตนต่อไป

จากความสำคัญและปัญหา Soft skills โรงเรียนพระดาบสซึ่งเป็นโครงการในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาขาดแคลนทุนทรัพย์ไม่มีอาชีพให้มีความรู้พื้นฐานเพียงพอที่จะเข้าศึกษาต่อในสถาบันอาชีพ ให้ได้รับโอกาสฝึกวิชาชีพฝึกอบรมคุณธรรมศีลธรรมเพื่อให้ประกอบสัมมาอาชีพสร้างตนเองช่วยเหลือครอบครัวสังคมประเทศชาติ โดยมีจัดการเรียนการสอนด้านวิชาชีพแบบอยู่ประจำ ตลอดหลักสูตรระยะเวลา 1 ปี 8 หลักสูตรวิชาชีพคือ หลักสูตรช่างไฟฟ้า หลักสูตรช่างยนต์ หลักสูตรช่างอิเล็กทรอนิกส์ หลักสูตรช่างซ่อมบำรุง หลักสูตรช่างเชื่อม หลักสูตรช่างไม้เครื่องเรือน หลักสูตรการเกษตรพอเพียง และหลักสูตรเคหะบริบาล มีการแบ่งหลักสูตรเป็นหมวดหลักสูตร 3 หลักสูตรที่นักเรียนจะต้องเข้าฝึก คือหลักสูตรพื้นฐานเตรียมช่าง หมวดหลักสูตรเฉพาะทาง และหมวดหลักสูตรทักษะชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กรรณิการ์ ดันประเสริฐ และคณะ, 2559) ทั้งนี้โรงเรียนพระดาบสนั้นการสอนเป็นเนื้อหาเรียนเฉพาะส่วนที่จะต้องใช้ในงานอาชีพเท่านั้นเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะด้านวิชาชีพช่างตรงกับมาตรฐานอาชีพ หรือ มี Hard Skills เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วนักเรียน

จะต้องมีอาชีพในสถานประกอบการ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่มีเนื้อหาสาระทางวิชาการเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ทางทฤษฎีเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ ประกอบกับโรงเรียนพระดาบสมัหลักสูตรทักษะชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่เน้นในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับทักษะที่ใช้ในการดำรงชีวิตและการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ Soft skills จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนพระดาบสมับริบทการจัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนประจำที่นักเรียนต้องมีกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องปฏิบัติร่วมกันทั้งด้านการเรียน การใช้ชีวิตประจำวันร่วมกันของกลุ่มนักเรียน ดังนั้นการพัฒนานักเรียนให้มี Soft skills ที่จำเป็นด้วยกระบวนการกลุ่มจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มีความคิด พฤติกรรมที่พึงประสงค์สำหรับศตวรรษที่ 21 และเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่ให้นักเรียนให้มีคุณภาพทั้งด้านวิชาการและด้านอารมณ์ เพื่อเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรและประเทศชาติต่อไป

ผู้วิจัยเป็นบุคลากรทางการศึกษาได้เห็นความสำคัญการพัฒนาเพื่อความพร้อมให้แก่ให้นักเรียนให้มี Hard Skills แล้ว จำเป็นอย่างยิ่งต้องพัฒนา Soft skills ให้แก่นักเรียนที่สายอาชีพเพื่อนักเรียนอันเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในสถานประกอบการโดยใช้เทคนิคกิจกรรมกลุ่ม (Group Activity) ซึ่งกิจกรรมกลุ่มนั้น ศุภชัย หาญธนาณัติ (2553) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม เป็นกระบวนการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันของบุคคลภายในกลุ่มทั้งกาย วาจา อารมณ์ ความรู้สึก กิริยาท่าทาง และบรรยากาศภายในกลุ่ม ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลง มีการปรับตัว ปรับความสัมพันธ์ต่อกันในลักษณะที่ต่อเนื่องกันเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ ชลิตา ชวนานนท์ (2552) ที่ได้กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นกระบวนการจัดประสบการณ์โดยให้บุคคลได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเอง และสมาชิกในกลุ่มที่เกิดขึ้นในขณะนั้น และบุคคลจะได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มด้วยกัน และกิจกรรมกลุ่มนั้น ทศนีย์ วงศ์ศรี (2556) กล่าวว่า เป็น กระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนที่เข้าร่วม ได้นำไปใช้ในการประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นกระบวนการที่เกิดจากบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีวัตถุประสงค์เดียวกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนกระทำกิจกรรม มีปฏิสัมพันธ์กันและกัน โดยการนำเทคนิควิธีที่หลากหลายเพื่อช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการวิเคราะห์พฤติกรรมของสมาชิกเพื่อเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งการพัฒนา Soft skills โดยใช้กิจกรรมกลุ่มเป็นการจัดประสบการณ์ให้แก่ให้นักเรียนได้เรียนรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับ Soft skills ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการทำงาน

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษาเพื่อนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและเสริมสร้าง Soft skills โดยกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนสายอาชีพให้มีศักยภาพและมี Soft skills เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาค้นคว้ามีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษา Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบสมั
2. เพื่อเปรียบเทียบ Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบสมั ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมกลุ่ม

เพื่อเสริมสร้าง Soft skills

ความสำคัญของการวิจัย

นักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบสมั ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจะมี Soft skills ที่จำเป็นสำหรับการเข้าสู่การทำงานและการดำรงชีวิต

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

ด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยการเสริมสร้าง Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส ผู้วิจัยศึกษาทักษะ Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ ด้านการสื่อสาร ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการแก้ไขปัญหา ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านทำงานแบบมีอาชีพ

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 1 การศึกษา Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส กลุ่มผู้ให้และกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อใช้ในการกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรในองค์ประกอบต่างๆ ของ Soft skills ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มนักวิชาการและผู้ประกอบการ คือ กลุ่มนักวิชาการ จำนวน 3 คน โดยมีเกณฑ์คัดเลือก คือ มีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 10 ปี มีคุณวุฒิหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการสอนนักเรียนสายอาชีพ และมีความสัมพันธ์กับสถานประกอบการ และกลุ่มผู้ประกอบการในสถานประกอบการ จำนวน 3 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ มีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 10 ปี เป็นตำแหน่งหัวหน้างานหรือผู้บริหาร รวมทั้งสิ้น จำนวน 6 คน

2. กลุ่มเป้าหมายที่ในการวิจัย คือ นักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส ที่กำลังศึกษาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 หลักสูตรการศึกษา 8 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรช่างไฟฟ้า หลักสูตรช่างยนต์ หลักสูตรช่างอิเล็กทรอนิกส์ หลักสูตรช่างซ่อมบำรุง หลักสูตรช่างเชื่อม หลักสูตรการเกษตรพอเพียง หลักสูตรช่างไม้เครื่องเรือน และหลักสูตรเคหะบริหาร จำนวน 120 คน (ข้อมูลงานทะเบียนเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2563)

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบ Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมกลุ่ม คือ นักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส จำนวน 12 คน จากกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยตอนที่ 1 ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีคะแนนทักษะ Soft skills ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 และมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเสริมสร้าง Soft skills

ด้านระยะเวลาการดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 เดือนกรกฎาคม – กันยายน 2563

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น ประกอบด้วย กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้าง Soft skills

ตัวแปรตาม ประกอบด้วย ทักษะ Soft skills ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการแก้ไขปัญหา ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และด้านทำงานแบบมีอาชีพ

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ Soft skills

Soft skills หมายถึง ทักษะความสามารถในตัวบุคคลที่จะจัดการความคิด อารมณ์ สภาพแวดล้อม พฤติกรรม ที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางจิตวิทยาในการพัฒนาตน ไม่ใช่เป็นทักษะทางวิชาการ สามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ เป็นทักษะที่พึงประสงค์สำหรับการจ้างงานรวมทั้งการบริหารงานเมื่อบุคคล มี Soft skills จะทำให้บุคคลเป็นผู้ประสบความสำเร็จซึ่งประกอบด้วยทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการแก้ไขปัญหา ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะในการปรับตัว ทักษะการปฏิสัมพันธ์ ทักษะการยืดหยุ่น ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นทักษะที่สำคัญในอาชีพหรือการทำงานแม้กระทั่งการดำรงชีวิต (Mahasneh J.K., 2016; Daniel L. Free, 2017; อมรา ดาราศรีทอง, 2560; ศศิธร ตักดีไธวินทร์, 2561; ชโลธร โชติศิริติเวช, 2560) สรุปได้ว่า Soft skills เป็นทักษะที่ช่วยในการพัฒนา

สมรรถนะในการทำงาน การพัฒนา Soft skills ช่วยให้บุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งประกอบด้วยทักษะการสื่อสาร การบริหารจัดการ การเป็นผู้นำ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การแก้ไขปัญหา คุณธรรมจริยธรรม การตัดสินใจ การใฝ่รู้ การเข้าใจผู้อื่น ตลอดจนทัศนคติทางบวก เพื่อขับเคลื่อนองค์กรและสังคมให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบสำคัญของ Soft skills ตามคำสำคัญหรือความหมายที่นักวิชาการได้กล่าวถึงได้เป็นองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการสื่อสาร (Communication) 2) ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อการแก้ไขปัญหา (Critical thinking for problem solving) 3) ด้านการทำงานเป็นทีม (Teamwork) 4) ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal relationship) และ 5) ด้านการทำงานแบบมืออาชีพ (Professionalism) (อมรา ดาราศรีทอง, 2560; Cimatti, B, 2016; Neetima Agarwal & Vandana Ahuja, 2014; Kahirol Mohd, 2017; Chiu Lim et al., 2016; Mahasneh J. K., 2016) สรุปได้ว่า องค์ประกอบ Soft skills ประกอบด้วย การสื่อสาร การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อการแก้ไขปัญหา การทำงานเป็นทีม สัมพันธภาพระหว่างบุคคล และการทำงานแบบมืออาชีพ

ด้านการสื่อสาร (Communication) หมายถึง การสร้างความเข้าใจร่วมกัน และตรงกัน ด้วยการใช้ท่าทาง การพูด การใช้ภาษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจ แจ่มให้ทราบ เพื่อสอนหรือให้การศึกษาเพื่อสร้างความพอใจ หรือให้ความบันเทิง เพื่อเสนอหรือชักจูงใจ เพื่อเรียนรู้ และเพื่อกระทำหรือตัดสินใจ ประเภทของการสื่อสาร ได้แก่ การสื่อสารภายในตัวบุคคล (Intrapersonal communication) การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal communication) การสื่อสารแบบเผชิญหน้า (Face to face) การสื่อสารแบบไม่เผชิญหน้า (Interposed) การสื่อสารทางเดียว (One-way) การสื่อสารสองทาง (Two-way) การสื่อสารระหว่างเชื้อชาติ (Interracial) การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (Gossultural) การสื่อสารระหว่างประเทศ (International) การสื่อสารเชิงวัจนภาษา (Verbal) การสื่อสารเชิงอวัจนภาษา (Non-verbal) อุปสรรคในการสื่อสาร ส่วนใหญ่จะเกิดจากผู้ส่งสาร ผู้รับสาร ช่องทางการสื่อสาร และสื่อที่ใช้ในการสื่อสาร (วาริษา ประเสริฐทอง, 2557; ชโลธร โชติกิตติเวช, 2560; อมรา ดาราศรีทอง, 2560) สรุปได้ว่า การสื่อสาร หมายถึง การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีความสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวัน ได้แก่ การพูด การฟัง การเขียน และการถ่ายทอด ด้วยกระบวนการที่สามารถให้ผู้อื่นเข้าใจในเรื่องเดียวกัน

ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการแก้ไขปัญหา (Critical thinking for problem solving) เป็นกระบวนการคิดที่ต้องอาศัยคุณภาพความคิดระดับสูง ในการประมวลผลความรู้และประสบการณ์ และนำมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งปริมาณและคุณภาพ ดังนั้น ในการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จึงควรได้รับการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การดำเนินชีวิต และเป็นความคิดที่มีเหตุและผลน่าเชื่อถือได้ (ณัฐวรรณ เวียนทอง, 2554; ศิวภรณ์ สองแสน และคณะ, 2557) สรุปได้ว่า กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการแก้ไขปัญหา หมายถึง ความสามารถในการรวบรวมข้อเท็จจริง การจัดระบบข้อมูลและการพิจารณาข้อมูล เพื่อนำไปสู่การพิจารณา วิเคราะห์ การประเมินข้อโต้แย้งที่อยู่บนเหตุผล เพื่อให้สามารถตัดสินใจหรือสรุปอย่างถูกต้อง

ด้านการทำงานเป็นทีม (Teamwork) หมายถึง การรวมกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีการวางแผนการทำงาน การกำหนดบทบาทหน้าที่ และการจัดสรรทรัพยากรร่วมกัน รวมทั้งมีการสื่อสารและร่วมทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน (ยงยุทธ เกษสาคร, 2551; สุวรรณา พงษ์ผ่องพูล, 2558; ณัชยาดา ภูชิตานุรักษ์, 2560; ชนาพร ชันธุบุตร, 2560) การทำงานเป็นทีม เป็นประโยชน์ต่อองค์กรและสมาชิกภายในองค์กรเป็นอย่างมาก สมาชิกมีการเรียนรู้การทำงานร่วมกัน การสร้างมนุษยสัมพันธ์และมีปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างกันในการทำงาน ทำให้เกิดบรรยากาศการทำงานที่ดีขึ้น ซึ่งเกิดจากการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ สร้างความสุข สนุกสนาน และทำให้ผลงานบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ (พิมพ์ลภัส ถ้วยอิม, 2553; อำนวย มีสมทรัพย์, 2553; สุวรรณา พงษ์ผ่องพูล, 2558) สรุปได้ว่า การทำงานเป็นทีม หมายถึง การรวมกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีการวางแผนการทำงาน มีการกำหนดหน้าที่และจัดสรรทรัพยากรร่วมกัน รวมทั้งมีการสื่อสารและร่วมทำกิจกรรมให้บรรลุตามแผนที่กำหนดไว้

ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal relationship) หมายถึง การทำงานร่วมกันอย่างพึ่งพาอาศัยกันและกันในการทำงานอย่างใกล้ชิด มีความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างถาวรระหว่างหัวหน้ากลุ่มและสมาชิกผู้ร่วมงาน โดยองค์ประกอบของทีมงาน ได้แก่ วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ชัดเจน มีการจัดลำดับความสำคัญในการทำงาน และมีผลของการทำงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของทีม ทักษะการทำงานเป็นทีมต้องอาศัยการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างสูง มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในระหว่างการทำงาน โดยสมาชิกในกลุ่มต้องมีเจตคติที่ดี ตั้งใจในการทำงาน และเชื่อมั่นในความสามารถของเพื่อนสมาชิกด้วยกัน ส่วนผู้นำกลุ่มต้องมีคุณสมบัติของผู้นำที่ดี คือ มีความรู้ความสามารถ รู้จักการนำกระบวนการจูงใจมาใช้ในการทำงาน เพิ่มพูนความรู้และเอาใจใส่สมาชิกในกลุ่ม รู้จักการใช้ข้อขัดแย้งเพื่อเสริมสร้างและสร้างสรรค์องค์กรให้มีประสิทธิภาพ (ธีระเดช รุ่งมงคล, 2555; สุदारัตน์ พิมลรัตนกานต์, 2560; ณิชยาดา ภูชิตานุกรณ์, 2560) สรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง การทำงานร่วมกันอย่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี เข้าใจกัน เห็นอกเห็นใจและเอาใจใส่สมาชิก ซึ่งมีการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายในทิศทางเดียวกัน และพร้อมที่มุ่งสู่เป้าหมายนั้นร่วมกัน

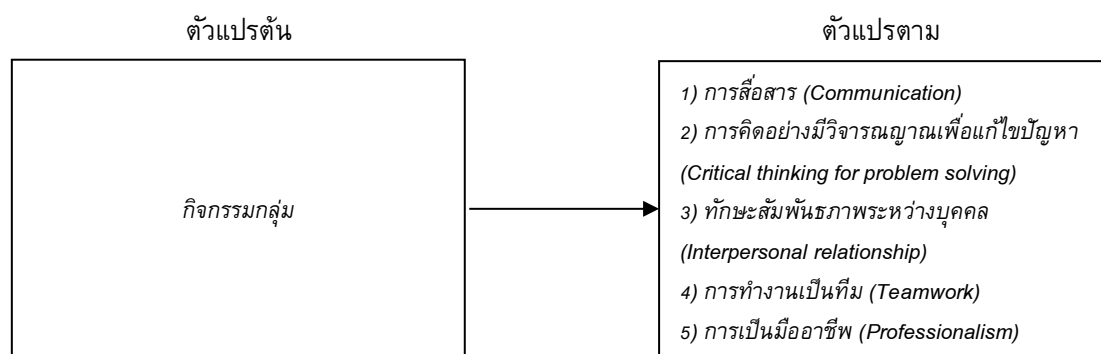
ด้านการงานแบบมืออาชีพ (Professionalism) หมายถึง การประกอบอาชีพเต็มเวลาโดยผู้ประกอบวิชาชีพอุทิศตัวเองให้แก่อาชีพนั้นๆ โดยจะต้องมีความรู้และทักษะในการประกอบวิชาชีพ อันเป็นผลมาจากการที่ได้รับการฝึกอบรมหรือการศึกษาตรงตามสาขาที่ประกอบ วิชาชีพ ทั้งนี้ จะต้องยึดมั่นอยู่กับกฎเกณฑ์ของการประกอบวิชาชีพ ปฏิบัติงานและให้บริการด้วยจิตสำนึกในวิชาชีพ ตลอดจนมีความเป็นอิสระในการประกอบวิชาชีพ อันเนื่องมาจากการที่ผู้ประกอบวิชาชีพมีความเชี่ยวชาญในการประกอบ วิชาชีพของตนในระดับสูง คุณลักษณะหรือองค์ประกอบของความ เป็นมืออาชีพ ได้แก่ องค์ความรู้และความเชี่ยวชาญ การดูแลปกป้องผลประโยชน์ของสังคม การฝึกอบรมทางวิชาชีพ ความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน กฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพ ความเป็นอิสระทางวิชาชีพ จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ) และการให้บริการ (บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ, 2551) สรุปได้ว่า การทำงานแบบมืออาชีพ หมายถึง การสั่งสมประสบการณ์ ความชำนาญในเรื่องที่ตนถนัด ซึ่งผ่านกระบวนการฝึกอบรม การพัฒนาให้เกิดความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ และมีคุณธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมกลุ่ม

กิจกรรมกลุ่ม (Group activities) หมายถึง กระบวนการที่เกิดจากบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน มาร่วมกันในการวางแผนกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กันและกัน โดยการใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อช่วยให้บรรลุในวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการวิเคราะห์พฤติกรรมของสมาชิกทำให้สมาชิกในกลุ่มเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและเกิดการพัฒนาด้านตนเองของสมาชิกทุกคนภายในกลุ่ม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้มีโอกาสสำรวจตนเอง เข้าใจความคิด ความรู้สึก เข้าใจตนเองและผู้อื่น ได้มีโอกาสในการฝึกทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังช่วยให้สมาชิกมีโอกาสปรับปรุงแก้ไขพัฒนาบุคลิกภาพ รวมทั้งเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความคิดเห็นต่างๆ ไปในทางที่เหมาะสม ขนาดของกลุ่มที่ดีและมีคุณภาพนั้นควรมีขนาดเล็ก มีจำนวนสมาชิกไม่เกิน 15 คน โดยเฉพาะกับกลุ่มที่ต้องการการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพราะสมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องมีสัมพันธภาพที่ใกล้ชิด จึงจะส่งผลให้ทุกคนกล้าแสดงความคิด ความรู้สึกได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้สมาชิกทุกคนจะได้มีเวลาและโอกาสในการร่วมกิจกรรมอย่างใกล้ชิด กิจกรรมกลุ่ม ควรจัดสัปดาห์ละ 2-3 ครั้งๆ ละ 50 นาที ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมากนักน้อยเพียงใด นอกนั้นยังต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายและธรรมชาติของกลุ่มนั้นๆ ด้วย อย่างเช่นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ควรจัดให้อยู่ในช่วงเวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง เพราะหากเกินนั้นเด็กอาจเกิดความเบื่อหน่ายและไม่สนใจในกิจกรรมที่จัดให้ เทคนิคที่ใช้ในการจัดกิจกรรมกลุ่ม ประกอบด้วย เทคนิคเกม กลุ่มย่อย กรณีตัวอย่าง ละคร อภิปรายกลุ่ม บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลองและเทคนิคพื้นฐานในการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่ช่วยฝึกให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สามารถแสดงออกทางด้านความคิด การกระทำ แต่อยู่ภายใต้ความเห็นชอบของเพื่อนร่วมกลุ่ม ทำให้เกิดการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อการ จัดกิจกรรมกลุ่มนั้นผู้นำกลุ่มสามารถเลือกไปใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมกลุ่ม สามารถเลือกตามความ

ชำนาญของผู้จัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางแผนไว้ (ชลิตา ชวนานนท์, 2552; ประทีน ทับไทร, 2552; ปาริชาติ คำชู, 2556; ทศนีย์ วงศ์ศรี, 2556) สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นกระบวนการที่เกิดจากบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีวัตถุประสงค์เดียวกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนกระทำกิจกรรม มีปฏิสัมพันธ์กันและกัน ขนาดของกลุ่มที่ดีและมีคุณภาพนั้นควรมีสมาชิกไม่เกิน 15 คน กิจกรรมกลุ่ม ควรจัดสัปดาห์ละ 2-3 ครั้งๆ ละ 50 นาที ซึ่งการวิจัยนี้ผู้วิจัยมีการกำหนดเทคนิคการจัดกิจกรรมกลุ่ม คือ เกม กลุ่มย่อย อภิปรายกลุ่ม บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลองและเทคนิคพื้นฐานในการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม มาใช้ในการออกแบบกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้าง Soft skills สำหรับนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส มี Soft skills เพิ่มขึ้นหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้าง Soft skills ด้านการสื่อสาร ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการแก้ไขปัญหา ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และด้านการทำงานแบบมืออาชีพ

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษา Soft Skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส

1. ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาองค์ประกอบของ Soft skills จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล คือ กลุ่มนักวิชาการ จำนวน 3 ท่าน และกลุ่มผู้ประกอบการในสถานประกอบการ จำนวน 3 ท่าน เพื่อใช้ในการกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรในองค์ประกอบของ Soft skills และกลุ่มเป้าหมาย

2. ผู้วิจัยดำเนินการศึกษา Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อค้นหากลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเสริมสร้าง Soft skills คือ นักเรียนสายอาชีพ จำนวน 12 คน จากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา Soft skills ที่มีคะแนน Soft skills ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 และสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบ Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมกลุ่ม

1. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเสริมสร้าง Soft skills จากการคัดเลือกแบบเจาะจงจากตอนที่ 1 จำนวน 12 คน ที่มีคะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 และสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2. ดำเนินกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้าง Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส มีการดำเนินกิจกรรม จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เพื่อเสริมสร้าง Soft skills 5 ด้านคือ ด้านการทำงานแบบมืออาชีพ ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการแก้ไขปัญหา ด้านการสื่อสาร ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และด้านการทำงานเป็นทีม

3. ศึกษา Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน และสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ภายหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส

2. กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้าง Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. แบบสอบถาม Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส

1.1 ผู้วิจัยศึกษาองค์ประกอบ Soft skills จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล คือ กลุ่มนักวิชาการและผู้ประกอบการ เพื่อกำหนดประเด็นในการสร้างแบบสอบถาม เป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 5 ด้าน รวมทั้งหมด 59 ข้อ

1.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงต์ (Item-Objective Congruency: IOC) ระหว่าง 0.67 – 1.00 จากนั้นผู้วิจัยนำข้อคำถามของแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส รุ่นที่ 43 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวม (corrected item – total correlation) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .25 - .75 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .84

1.3 ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย และวิเคราะห์ผลทางสถิติ

2. กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้าง Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างกิจกรรมกลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้าง Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ

2.2 ดำเนินการสร้างกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้าง Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส ที่ประยุกต์จากการสังเคราะห์องค์ประกอบ Soft skills จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล คือ กลุ่มนักวิชาการและผู้ประกอบการ เพื่อให้ได้องค์ประกอบ Soft skills ที่ครอบคลุมตามหลักวิชาการและการปฏิบัติการ และนำเทคนิคการจัดกิจกรรมกลุ่ม ได้แก่ เกม กลุ่มสัมพันธ์ และการอภิปรายกลุ่ม มาใช้ในการจัดกิจกรรมกลุ่ม

2.3 นำกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้าง Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงต์ (Item-Objective Congruency: IOC) อยู่ที่ 1.00

2.4 นำกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้าง Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ ดำเนินการจัดกิจกรรมให้แก่ นักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส จำนวน 12 คน และสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถาม Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส อีกครั้งหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมกลุ่ม เพื่อใช้เป็นข้อมูลหลังการทดลอง และทำการเปรียบเทียบคะแนน Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมกลุ่มโดยใช้สถิติทดสอบค่า t แบบไม่เป็นอิสระจากกัน (t-test for dependent samples)

ผลการวิจัย

1. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส

การวิเคราะห์ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลของแบบสอบถาม Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพนำมาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละของข้อมูลพื้นฐานตามเพศ และอายุ ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน) (N = 120)	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
ชาย	83	69.20
หญิง	37	30.80
รวม	120	100.00
2. อายุ		
18 ปี	59	49.17
19 ปี	41	34.16
20 ปี	15	12.50
22 ปี	5	4.17
รวม	120	100.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมายจากตาราง 1 พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 69.20 ส่วนเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 30.80 และมีอายุระหว่าง 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.17 รองลงมาอายุ 19 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.16 ส่วนนักเรียนที่มีอายุรองลงมา 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.50 และ 22 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.17 ตามลำดับ

2. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบสอบถาม Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส

การวิเคราะห์ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลของแบบสอบถาม Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ จำนวน 120 คน มาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้าง Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ (N=120)

Soft skills	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
ด้านการสื่อสาร	3.73	.46	มาก
ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการแก้ไขปัญหา	3.91	.52	มาก
ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	3.95	.57	มาก
ด้านการทำงานเป็นทีม	3.85	.60	มาก
ด้านทำงานแบบมืออาชีพ	4.11	.62	มาก
โดยรวม	3.91	.48	มาก

จากตาราง 2 พบว่า คะแนน Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 120 คน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 โดยในแต่ละด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก คือ ด้านงานแบบมีอาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 รองลงมาคือ ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการแก้ไขปัญหา ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการสื่อสาร ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91, 3.85 และ 3.73 ตามลำดับ

เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ผลคะแนน Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 120 คน ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง สำหรับเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเสริมสร้าง Soft skills จำนวน 12 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา Soft skills โดยมีคะแนน Soft skills ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 เพื่อทำการทดลองโดยใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้าง Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ มีการบันทึกผลก่อนดำเนินกิจกรรมและหลังกิจกรรมเพื่อเปรียบเทียบคะแนน Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพก่อนและหลังการทดลอง

3. ผลคะแนน Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพก่อนและหลังการทดลอง

ผู้วิจัยนำคะแนนแบบสอบถาม Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน ก่อนและหลังการทดลองมาหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพก่อนและหลังการทดลอง

Soft skills	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
	M	SD	การแปลผล	M	SD	การแปลผล
ด้านการสื่อสาร	3.22	.31	ปานกลาง	4.07	.45	มาก
ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการแก้ไขปัญหา	3.18	.23	ปานกลาง	4.46	.38	มาก
ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	3.10	.27	ปานกลาง	4.46	.35	มาก
ด้านการทำงานเป็นทีม	2.95	.39	ปานกลาง	4.46	.41	มาก
ด้านงานแบบมีอาชีพ	3.02	.39	ปานกลาง	4.59	.41	มากที่สุด
รวม	3.10	.27	ปานกลาง	4.41	.36	มาก

จากตาราง 3 พบว่า คะแนน Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส กลุ่มตัวอย่าง 12 คน ที่ได้จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง สำหรับเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้าง Soft skills จำนวน 12 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา Soft skills โดยมีคะแนน Soft skills ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 มีการบันทึกผลก่อนดำเนินกิจกรรมและหลังกิจกรรมเพื่อเปรียบเทียบคะแนนของทักษะ Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพก่อนและหลังการทดลอง โดยรวมก่อนการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .27 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการแก้ไขปัญหา ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านงานแบบมีอาชีพ ด้านการทำงานเป็นทีม มีระดับปานกลางเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22 3.18 3.10 3.02 และ 2.95 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .31 .23 .27 .39 และ .39 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาคะแนน Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โดยรวมหลังการทดลองพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .36 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านงานแบบมีอาชีพมีระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .41 ส่วนทักษะอื่นๆ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้าน

การคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการแก้ไขปัญหา ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการสื่อสาร ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 4.46 4.46 และ 4.07 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .38 .35 .41 และ .45 ตามลำดับ

4. การเปรียบเทียบคะแนน Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพก่อนและหลังการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบคะแนน Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส กลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติ t-test for dependent samples การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น ด้วยวิธีการแจกแจงปกติ (Test of normality) โดยสถิติ Shapiro-Wilk test พบว่า คะแนน Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน ก่อนการทดลองด้วยกิจกรรมกลุ่ม ได้ค่า Sig. เท่ากับ .53 จะเห็นได้ว่ามีค่ามากกว่า .05 แสดงถึงคะแนน Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส กลุ่มตัวอย่าง ก่อนทดลองด้วยกิจกรรมกลุ่มเป็นการแจกแจงแบบปกติซึ่งไม่เป็นการฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ t-test ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำสถิติ t-test for dependent samples มาใช้ทดสอบเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 การเปรียบเทียบคะแนน Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพก่อนและหลังการทดลองด้วยกิจกรรมกลุ่ม

Soft skills	การฝึกอบรม	M	SD	t	p
ด้านการสื่อสาร	ก่อน	3.22	.31	6.481*	.00
	หลัง	4.07	.45		
การคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการแก้ไขปัญหา	ก่อน	3.18	.23	12.273*	.00
	หลัง	4.46	.38		
ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	ก่อน	3.10	.27	11.382*	.00
	หลัง	4.46	.35		
ด้านการทำงานเป็นทีม	ก่อน	2.95	.39	10.103*	.00
	หลัง	4.46	.41		
ด้านทำงานแบบมืออาชีพ	ก่อน	3.02	.39	9.024*	.00
	หลัง	4.59	.41		
โดยรวม	ก่อน	3.10	.27	11.382*	.00
	หลัง	4.41	.36		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า การเปรียบเทียบการเปรียบเทียบคะแนน Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส ก่อนและหลังการทดลองด้วยกิจกรรมกลุ่ม ก่อนและหลังการทดลองด้วยกิจกรรมกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า การเสริมสร้าง Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพโดยการใช้กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาทักษะนักเรียนสายอาชีพด้านการสื่อสาร ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการแก้ไขปัญหา ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านทำงานแบบมืออาชีพได้

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษา Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส พบว่าคะแนน Soft skills โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการทำงานแบบมีอาชีพ ผลการวิจัยที่ปรากฏเช่นนี้ สาเหตุอาจเนื่องมาจากโรงเรียนพระดาบส จัดการเรียนการสอนวิชาชีพ มุ่งเน้นการฝึกทักษะวิชาชีพ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานประกอบอาชีพได้จริงและฝึกทักษะชีวิตเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานแห่งความรู้และความชำนาญ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2562) ที่มุ่งเน้นการให้ความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในการพัฒนาคนของประเทศให้มีความรู้และทักษะ ทั้งทักษะพื้นฐานที่จำเป็นและทักษะวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และให้ความสำคัญและมีความตระหนักที่พัฒนาการจัดการเรียนรู้คุณธรรมที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนสายอาชีพสามารถเรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังงานวิจัยของ นิซันันท์ ปักการะนา และทัศนศิริพร สว่างบุญ (2563) ที่กล่าวว่า การเรียนอาชีวศึกษาเป็นการเรียนเพื่อฝึกทักษะปฏิบัติงานสามารถไปประกอบอาชีพในภาคส่วนต่างๆ เช่น โรงงาน บริษัท สถานประกอบการ หรือธุรกิจส่วนตัว การได้ใช้ประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จึงทำให้เกิดความชำนาญในด้านวิชาชีพมากกว่าการเรียนนักเรียนสายสามัญ สอดคล้องกับชนันท์ รักชีพ แวตา เตชาทวีวรรณ และอัจฉรา ประเสริฐสิน (2563) กล่าวว่า การทำงานมีอาชีพ หรือทักษะเสริมการทำงาน เป็นทักษะที่ต้องอาศัยความสามารถ เพื่อความเป็นมืออาชีพจำเป็นต้องมีการเพิ่มศักยภาพของตนเองให้มีความรู้อย่างกว้างขวาง และความรู้เฉพาะทางความสามารถในการเพิ่มความสามารถของตนเอง และการสั่งสมประสบการณ์ที่มีการพัฒนาตลอดเวลา เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และ ประเวศน์ มหารัตน์สกุล (2555) กล่าวว่า การจัดการให้พนักงานมีความรู้และความเข้าใจงานในหน้าที่จนเกิดทักษะในการทำงานและเป็นพนักงานมืออาชีพมีความสำคัญ ซึ่งความรู้ที่มีคุณค่าต่อองค์กรต้องเป็นความรู้ที่มีส่วนเสริม สนับสนุนความสำเร็จขององค์กร หรือต้องมีความเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ขององค์กร มิใช่ความรู้ทั่วไปที่อยู่ในตำรา เนื่องจากความรู้ในตำราเป็นเพียงการฝึกให้คิดประยุกต์ใช้ได้กับงานขององค์กรเท่านั้น ความจำเป็นที่ต้องเรียนรู้งานในหน้าที่ให้เกิดความชำนาญและเชี่ยวชาญมีความสำคัญต่อการอยู่รอดขององค์กรได้เช่นเดียวกัน

การเปรียบเทียบ Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมกลุ่ม พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีคะแนนหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มพบว่ามีคะแนนสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมเพื่อเสริมสร้าง Soft skills เป็นกิจกรรมทางจิตวิทยาที่มีการเรียนรู้โดยปฏิบัติจริง สามารถช่วยให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มมีความซาบซึ้งและพึงพอใจที่จะเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงตนเอง เป็นการนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม และยังสามารถสนองตอบความต้องการพื้นฐานด้านจิตใจของบุคคล ซึ่งลักษณะของกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้าง Soft skills ประกอบด้วย เกม กลุ่มย่อย สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติ การอภิปรายกลุ่ม และเทคนิคพื้นฐานในการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ซึ่งล้วนเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นในเรื่องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังงานวิจัยของ ทศนีย์ วงศ์ศรี (2556) ที่กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มมีประโยชน์มากมาย เช่น ทำให้เกิดการเรียนรู้ การรับรู้ ความตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น เกิดแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น เกิดการปฏิสัมพันธ์ที่ดีขึ้น หรือที่เรียกว่าทักษะทางสังคม ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มได้รับประโยชน์เป็นอย่างมาก สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ ชลิตา ชวนานนท์ (2552) ที่กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถช่วยพัฒนาเสริมสร้างทักษะ เจตคติและพฤติกรรมที่เหมาะสมได้ต่อตนเองและต่อผู้อื่น วิธีการกลุ่มจะให้ผลส่งเสริมสร้างสรรคทางด้านจิตวิทยามากกล่าวคือ จะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ทางความรู้สึก มีการตระหนักถึงความรู้สึกตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ช่วยให้รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง เข้าใจตนเอง พัฒนาทักษะทางสังคม และเป็นการส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น มีการตระหนักถึงความรู้สึกตนเองและผู้อื่นมากขึ้นตลอดจนเปิดเผยความรู้สึก มีความจริงใจและเป็นไปอย่างธรรมชาติ และประทีน ทับไทร (2552) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถช่วยให้สมาชิกได้พัฒนาตนเองในด้านอารมณ์ สังคม และรู้จักรับผิดชอบต่อตนเอง นอกจากนี้ยังสามารถควบคุมตนเอง และมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น เพื่อเป็นการเสริมสร้างสัมพันธ์

ระหว่างบุคคลได้ดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมกลุ่มมีผลต่อการเสริมสร้าง Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการเสริมสร้าง Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพโดยกิจกรรมกลุ่ม

การดำเนินการเสริมสร้าง Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพโดยกิจกรรมกลุ่มแต่ละครั้ง ผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีและเทคนิคการจัดกิจกรรมกลุ่ม (ทิตินา แคมณี, 2550; ชลิตา ชวนานนท์, 2552; ทศนีย์ วงศ์ศรี, 2556) ได้แก่ เกม กลุ่มย่อย สถานการณ์จำลอง การอภิปรายกลุ่ม การสร้างบทบาทสมมติ และเทคนิคพื้นฐานในการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม มาใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพ และได้สร้างเป็นกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้าง Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพโดยได้ผ่านการตรวจทานและเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ควบคุมปริญญาโท ดลจดณผู้เชี่ยวชาญเพื่อประโยชน์ของผู้เข้ารับการอบรม โดยการดำเนินกิจกรรมด้าน Soft skills คือ ด้านการสื่อสาร ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อการแก้ไขปัญหา ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการทำงานแบบมืออาชีพ มีทั้งหมด 12 ครั้ง กิจกรรมแต่ละครั้งจะใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม 50 นาที ซึ่งแต่ละด้านจะใช้จำนวนกิจกรรมทั้งหมด 2 ครั้ง สอดคล้องกับ ทศนีย์ วงศ์ศรี (2556) ที่กล่าวว่า เวลาและจำนวนครั้งในการเข้าร่วมกลุ่มนั้น เวลาที่มีความเหมาะสมคือไม่เกิน 50 นาทีต่อครั้ง เพราะถ้าใช้เวลาในการจัดกิจกรรมนานเกินไปจะทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอาจเกิดความเหนื่อยล้า เบื่อหน่ายได้ โดยกิจกรรมกลุ่มนั้นควรจัดอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง โดยที่กิจกรรมที่จัดเน้นถึงวัตถุประสงค์และธรรมชาติของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ผลจากการจัดกิจกรรมกลุ่มในภาพรวมของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบสที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มภายหลังเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า มี Soft skills เพิ่มขึ้นทุกด้าน เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านหนึ่งที่มีระดับมากที่สุด คือ ด้านการทำงานแบบมืออาชีพ ที่มีระดับคะแนนสูงขึ้นอย่างชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับที่สูงมาก โดยผู้วิจัยให้นักเรียนทำกิจกรรม จำนวน 2 ครั้ง โดยกิจกรรมที่ 1 กิจกรรม “6 ข้อ สำหรับมืออาชีพ” ลักษณะกิจกรรมใช้เทคนิคกลุ่มย่อย การอภิปรายกลุ่ม และการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม เกี่ยวกับสิ่งที่สำคัญสำหรับการทำงานแบบมืออาชีพทั้งด้านการใช้ชีวิตและการทำงาน กิจกรรมที่ 2 กิจกรรม “เทคนิคความเป็นมืออาชีพของตนเอง” ลักษณะกิจกรรมใช้การเทคนิคกลุ่มย่อย การอภิปรายกลุ่ม และการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ด้วยการแสดงความคิดเห็นในเรื่องแนวคิดการทำงานแบบมืออาชีพของตนเอง โดยการนำเสนอความคิดเห็นของตนเองแก่สมาชิกในกลุ่ม โดยร่วมกันแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มร่วมกับผู้วิจัย และร่วมกันหาแนวทางในการปฏิบัติตนให้เป็นคนทำงานแบบมืออาชีพ โดยผู้วิจัยดำเนินการตามกระบวนการของการให้คำปรึกษากลุ่มตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการดำเนินกิจกรรม พร้อมทั้งตระหนักถึงการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้วิจัยและสมาชิกในกลุ่มเพื่อสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมเอื้อต่อการจัดกิจกรรมให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ ทิตินา แคมณี (2550) ที่กล่าวว่า วิธีการสอนโดยใช้การอภิปรายเป็นการสอนที่ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง การอภิปรายนั้นเป็นการกระทำระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หรือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน โดยมีผู้สอนเป็นผู้ประสานงาน วิธีการสอนแบบอภิปรายจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเป็น พุดเป็น และสร้างความเป็นประชาธิปไตย และสอดคล้องกับ สุภาส หวานสนิท (2559) ที่กล่าวว่า การให้การปรึกษาแบบกลุ่มเป็นวิธีการที่ช่วยให้บุคคลเปลี่ยนเจตคติ ความเชื่อเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น และเรียนรู้ทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้น ช่วยให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น และได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและบุคคลอื่นในกลุ่ม อีกทั้งรับรู้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองจากสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม และ บุษบา หารินพลสิทธิ์ พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์ และสกล วรเจริญศรี (2561) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวทฤษฎี เหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมสามารถเสริมสร้างทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนักเรียนอาชีวให้ดีขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากผู้สอนดำเนินการตามลำดับขั้นตอนให้คำปรึกษากลุ่มตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นถึงขั้นยุติกลุ่มและตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของผู้สอนในฐานะผู้นำกลุ่มตลอดระยะเวลาการให้คำปรึกษา และให้ความสำคัญกับการสร้างสัมพันธภาพในขั้นเริ่มต้น ส่งผลให้นักเรียนมีความเข้าใจในการทักษะการทำงานแบบมืออาชีพเพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งการตระหนักถึงการประพฤติปฏิบัติตนเองให้มีความเป็นมืออาชีพ โดยการมีทักษะทางวิชาการ ความชำนาญและเชี่ยวชาญตามความถนัดของตนเอง ซึ่งรวม

ไปถึงทักษะที่จำเป็น เช่น ทักษะสื่อสาร ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะการทำงานเป็นทีม และทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นต้น พร้อมทั้งแนวทางในการพัฒนาตนเองไปสู่การทำงานแบบมืออาชีพในหน้าที่การงานได้ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ มนตรี อินตา (2562) ที่กล่าวว่า ในศตวรรษที่ 21 นั้นเป็นยุคที่ทุกสายอาชีพมีความจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้มากขึ้นในหลายๆ ด้าน ไม่ใช่เพียงแค่พัฒนาตนเองในด้านทักษะทางวิชาการเท่านั้น แล้วจะรับประกันว่าบุคคลนั้นจะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ซึ่งการพัฒนาทักษะด้านการทำงานแบบมืออาชีพจึงมีความสำคัญที่จะสะท้อนถึงคุณภาพของงานและมุ่งไปสู่ความสำเร็จขององค์กรได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. แบบสอบถาม Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส สามารถนำไปใช้กับกลุ่มนักเรียน แต่ควรต้องศึกษารายละเอียดของแบบสอบถาม วิธีการใช้ ตลอดจนปรับให้สอดคล้องกับกลุ่มประชากรที่จะนำไปใช้ เพราะเนื้อหาของแบบสอบถามนี้สร้างขึ้นตามบริบทของกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนสายอาชีพเท่านั้น

2. กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้าง Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ กระบวนการที่สำคัญต่อการนำไปประยุกต์ใช้คือ ขั้นนำ เป็นขั้นเริ่มต้นและเป็นหัวใจสำคัญที่สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ใช้กิจกรรมและผู้เข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งเป็นการนำไปสู่การดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนต่อไป ซึ่งผู้ใช้กิจกรรมกลุ่มสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมอื่นๆ ได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. แบบสอบถาม Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ โรงเรียนพระดาบส สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในสายอาชีพอื่นๆ ได้ แต่ควรศึกษาบริบทของนักเรียน นิสิต นักศึกษา ว่ามีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้หรือไม่

2. กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้าง Soft skills ของนักเรียนสายอาชีพ ในครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกิจกรรมในกลุ่มอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา ที่มีจำนวนมากและมีแนวโน้มสู่การเป็นคนวัยทำงาน อย่างไรก็ตามควรมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระและวิธีการต่างๆ ให้เหมาะสมและสอดคล้อง ตลอดจนธรรมชาติของผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วย

3. ควรเชิญผู้ประกอบการที่มีความหลากหลายทางด้านธุรกิจและมีจำนวนมากกว่านี้ในการวิจัย เพื่อมาร่วมกำหนด Soft skills ที่จำเป็นและมีความสอดคล้องกับการทำงานจริงในองค์กรแต่ละธุรกิจ

4. ควรมีการใช้เทคนิคที่หลากหลายมากขึ้น เช่น การใช้บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง กรณีตัวอย่าง และการเชิญผู้ประกอบการมาให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะที่จำเป็น หรือใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินกิจกรรม ตามบริบทความเหมาะสมของนักเรียน นิสิต นักศึกษาของแต่ละสถานศึกษา

บรรณานุกรม

กรรณิการ์ ตันประเสริฐ และคณะ. (2559). *โรงเรียนพระดาบส โอกาสครั้งที่สองของชีวิต*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, บริษัท ดาวฤกษ์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (หนึ่งในทีมกรุป).

ชนันันท์ รักชีพ แววดา เตชาทวิวรรณ และอัครา ประเสริฐสิน. (2563). แนวทางการพัฒนาสู่การเป็นที่ปรึกษามืออาชีพด้านความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศ กรณีศึกษาธุรกิจระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ. *มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 105-116.

- ชนาพร ชันบุตร. (2560). สรุปลองค์ความรู้เรื่องการทำงานเป็นทีม. การอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับคณะมหาวิทยาลัยแม่โจ้ รุ่นที่ 1 ระหว่างวันที่ 31 กรกฎาคม – 4 สิงหาคม 2560 ณ สวนพฤกษศาสตร์. สืบค้นจาก <http://www.libarts.mju.ac.th/LibDocument/KM/Tech/ผศ.ดร.ชนาพร-ชันบุตร.pdf>.
- ชโลทร โชติกรดีเวช. (2560). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะ Soft skills เพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. (ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)), มหาวิทยาลัยขอนแก่น, บัณฑิตวิทยาลัย.
- ชลิตา ชวนานนท์. (2552). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ ค.ม.(จิตวิทยาการศึกษา)), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- ณัฐวรรณ เวียนทอง. (2554). การศึกษาความสามารถในการคิดอย่างวิจารณ์ญาณและเจตคติในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การสอนแบบสืบเสาะความรู้ 5 ขั้น (5E) กับการสอนตามคู่มือครู. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย.
- ณิชยาดา ภูชิตานุกัษ. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้.
- ทัศนีย์ วงศ์ศรี. (2556). การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียน โรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ ประดิษฐ์สมุทรปราการ. (สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว)), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิตนา แคมณี. (2550). วิธีการสอนสำหรับครูมืออาชีพ (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระเดช รีมงคล. (2555). การทำงานเป็นทีม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิชานนท์ ปักกระนา และทัศนศิรินทร์ สว่างบุญ (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและแนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษา: การวิจัยแบบผสมวิธี. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 26(2), 146-160.
- บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ. (2551). ดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวการเมืองไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎิบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุษบา หาริณพลสิทธิ พัชรารณ ศรีสวัสดิ์ และสกล วรเจริญศรี. (2561). การเสริมสร้างทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนักเรียนอาชีวศึกษา. วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 12(1), 56-73.
- ประทีน ทับไทร. (2552). การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียแบบมีปฏิสัมพันธ์โดยกิจกรรมกลุ่ม วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ. (ปริญญาณิพนธ์ ค.ม. (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา)), มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- ประเวศน์ มหารัตน์กุล. (2555). การจัดการองค์ความรู้ของพนักงานสู่ความเป็นมืออาชีพ. for Quality People, 19(117), 85-87.

- ปาริชาติ คำชู. (2552). ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มนันทนาการต่อภาวะซึมเศร้าในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดภูเก็ต. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 5(1905-162X).
- พิมพ์ภัส ถ้วยอ้อม. (2553). การทำงานเป็นทีมของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอตากลี จังหวัด นครสวรรค์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- มนตรี อินคา. (2562). SOFT SKILLS: ทักษะที่จำเป็นสู่ความเป็นมืออาชีพของครูยุคใหม่. วารสารวิชาการศคศึกษา ศาสตร์, 20(1), 153-167.
- ยงยุทธ เกษสาคร. (2551). ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ปณณรชต์.
- วริษา ประเสริฐทรง. (2557). ทักษะภาวะผู้นำด้าน SOFT SKILLS ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต), มหาวิทยาลัยขอนแก่น, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
- ศศิธร ศักดิ์เทรินทร์. (2561). เข้าใจ จึงได้ใจ : เด็กไทยยุค 4.0. วารสารวิชาการหอสมุดแห่งชาติ, 6(1), 28-37.
- ศิวกรณ์ สองแสน และคณะ. (2557). การพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัยโดย รูปแบบ MAPLE. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 8(3), 110-129.
- ศุภชัย หาญธนาวณิชย์. (2553). ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาทีมงานของพนักงานบริษัท ไฟเซอร์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต (การพัฒนารพยากรมนุษย์)), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศุภมาส หวานสนิท. (2559). ผลของการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น ต่อความสามารถในการแก้ปัญหา ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา)), มหาวิทยาลัย บูรพา.
- สุดารัตน์ พิมพ์รัตนกานต์. (2560). ทักษะชีวิตและสังคม. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สุวรรณา พงษ์ผ่องพูล. (2558). การทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต), มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562). รายงานประจำปี 2562 (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี.
- อมรา ดาราศรีทอง. (2560). การวิเคราะห์องค์ประกอบ Soft skills ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตร บริหารธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ (กศ.ม. (การวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์) มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ).
- อำนวย มีสมทรัพย์. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราช ภัฏพระนครศรีอยุธยา, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาการบริหารการศึกษา.
- Adelia Carstens. (2016). Cultivating the Soft skills of future construction managers through restorying construction workers' career narratives. *The Journal for Transdisciplinary Research in Southern Africa*, 2-9.

- Chiu Lim, et al. (2016). Assessing Students' Knowledge and Soft skills Competency in the Industrial Training Programme: The Employers' Perspective. *Canadian Center of Science and Education*, 8(1), 123-133.
- Cimatti, B. (2016). Development, Assessment of Soft skills and Their Role for The Quality of Organizations and Enterprises. *International Journal for Quality Research*, 10(1), 93-130.
- Mahasneh J. K. (2016). *A Theoretical Framework for Implementing Soft skills in Construction Education Utilizing Design for Six Sigma*. Virginia: (Doctor of Philosophy), Virginia Polytechnic, Blacksburg.
- Daniel L. Free. (2017). *Perceptions of Soft Skill Development in Secondary Agricultural Education Programs by Agricultural Teachers*. Degree of Doctor of Philosophy, Auburn University.
- Kahrol Mohd Salleh, et al. (2017). Assessing Soft skills components in science and technology programs within Malaysian Technical Universities. *Songklanakarin J. Sci. Technol*, 3(39), 399-405.
- Neetima Agarwal, & Vandana Ahuja. (2014). Creation of the Training-Chart: A Step Forward to Make the Training More Effective. *Int. J. Serv. Sci. Manag. Eng. Technol*, 5(2), 1-18.
- Zaimy Johana Johan. (2011). Developing Soft skills and Learning Outcomes of Business Management Students in Project Management. *2011 International Conference on Business, Engineering and Industrial Applications (ICBEIA)*.